



Biuletyn Polonistyczny

09.01.2021

Data wydarzenia:

Redakcja półrocznika „Dzieciństwo. Literatura i Kultura” zaprasza do nadsyłania artykułów (w języku polskim lub angielskim) do kolejnego numeru czasopisma

Typ wydarzenia: Call for papers

Organizatorzy: Wydział Polonistyki UW

Temat numer 2/2021: *Mity, legendy, podania i baśnie wobec dzieciństwa i adolescencji. Teksty kultury drugiej dekady XXI wieku*

Sygnalizowana przez krytyków i badaczy fala kulturowej mody z końca XX i początku XXI w. na baśnie, mity, legendy i podania w twórczości dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych nie przemija, a wręcz zdaje się przekształcać w szerszy i bardziej długotrwały trend. Wielokrotnie komentowano, również w świecie nauki, teksty kultury reprezentujące różne media i obszary językowe, takie jak: utwory Emmy Donoghue, Neila Gaimana, Andrzeja Sapkowskiego, Jordiego Sierry i Fabry; *Shrek* (2001); inne filmowe renarracje mitów, legend, podań i baśni oraz aktorskie remaki kultowych animacji Disneya; serial *Przygody Merlina* (2008–2012), a także gry wideo, np. z serii *American McGee's Grimm* (2008–2009) lub *Wiedźmin* (2007–2016).

W ciągu poprzedniej dekady do listy niezliczonych, a w wielu przypadkach klasycznych już tytułów dołączyły nowe, w tym kierowane do dzieci i młodzieży. Powstają kolejne retellingi klasycznych baśni – jak *Dawno, dawno temu... we śnie* Liz Braswell (2016) o Śpiącej Królewnie albo nowe Disneyowskie adaptacje, m.in. *Piękna i Bestia* (2017) czy *Aladyn* (2019) – oraz utwory kontaminujące różne mityczne, legendowe, podaniowe i baśniowe wątki, czego przykładem mogą być powieści Marty Kisiel (cykl *Małe Licho*, 2018–) i Marcina Szczygielskiego (seria o Mai, 2013– ; *Królowa wody*, 2019) lub serial *Opowiedz mi bajkę* (2018–2020). Nie brakuje nowych tekstów swobodnie czerpiących z topiki i rekwizytorni oferowanych przez mity, legendy, podania czy baśnie, jak choćby film *Naprzód* (2020). Na rynku ukazują się także książki oraz filmy na wiele sposobów inspirowane się tradycyjnymi opowieściami, np. *Dom na kurzych łapach* Sophie Anderson (2020), album *Nić Ariadny. Mity i labirynty* Jana Bajtlika (2018), powieść *Smutek mamuta. Prawie wszystkie mity świata. Rozmowy z Jędrkiem* Ewy Jałochowskiej (2019), cykl *Apollo i*

boskie próby Ricka Riordana (2016–2020) i *Świątynia* Jakub Żulczyka (2018), będąca sequelem *Zmorojewa* (2011), a także animacja *Vaiana. Skarb oceanu* (2016) oraz serial *Amerykańscy bogowie* (2017–), na podstawie powieści Gaimana. Powodzeniem cieszą się również liczne bestiariusze: *Atlas zjaw i potworów z całego świata* Federiki Magrin (2018), *Księga potworów* Michała Rusinka (2016) czy dwie części *Bestiariusza słowiańskiego* Witolda Vargasa i Pawła Zycha (2012, 2016).

Te i inne teksty kultury, w różnym stopniu związane z mitami, legendami, podaniami i baśniami rozumianymi jako kategorie genologiczne i jako konwencje, wydają się warte akademickiej uwagi, z odniesieniem do istniejących już, niezwykle rozległych studiów w tym obszarze, w tym prac takich jak: *Twice Upon a Time: A Guide to Fractured, Altered, and Retold Folk and Fairy Tales* Catherine Bomhold i Terri E. Elder (2008), *The Folkloresque: Reframing Folklore in a Popular Culture World* Michaela Dylana Fostera i Jeffrey A. Tolberta (2016), *Fairy Tale Films: Visions of Ambiguity* pod redakcją Pauline Greenhill i Sidney Eve Matrix (2010), teksty Cristiny Bacchilegi, Ruth B. Bottigheimer, Juana Cervery, Donalda Haasego, Anny Kérchy, Stijna Praeta, Marii Tatar oraz Jacka Zipesa czy – na polskim gruncie – *Baśń postmodernistyczna: przeobrażenia gatunku. Intertekstualne gry z tradycją literacką* Weroniki Kosteckiej (2014), *Baśń w zwierciadle popkultury. Renarracje baśni ze zbioru Kinder- und Hausmärchen Wilhelma i Jakuba Grimmów w przestrzeni kultury popularnej* Kamili Kowalczyk (2016), dwa tomy monografii *Kulturowe konteksty baśni* pod redakcją Grzegorza Leszczyńskiego (2005, 2006), materiały powstałe w ramach projektu *Our Mythical Childhood... The Reception of Classical Antiquity in Children's and Young Adults' Culture in Response to Regional and Global Challenges* Katarzyny Marciniak (2016–2021), seria wydawnicza *Bajka w przestrzeni naukowej i edukacyjnej*, jak również *Słownik polskiej bajki ludowej* (w wersji papierowej oraz elektronicznej) pod redakcją Violetty Wróblewskiej, liczne publikacje Magdaleny Bednarek, Anny Mik, Jolanty Ługowskiej, Macieja Skowery.

Kolejny numer czasopisma *Dzieciństwo. Literatura i Kultura* poświęcony będzie mitom, legendom, podaniom i baśniom rozpatrywanym w najnowszych kontekstach metodologicznych, a także ich współczesnym przekształceniom oraz ponowoczesnym tekstom kultury wykorzystującym np. mityczną czy baśniową konwencję – w odniesieniu do koncepcji dzieciństwa, figury dziecka, literatury oraz kultury dziecięcej i młodzieżowej z drugiej dekady XXI wieku.

Szczególnie ważne wydają nam się interpretacje uwzględniające m.in. reprezentację różnorodności lub krytykujące jej brak, obszar przez długi czas zaniebawiany w kontekście wytworów kultury dla dzieci i młodzieży. Korpus zaangażowanych ideologicznie renarracji klasycznych opowieści jest bogaty; wystarczy wspomnieć opowiadania Angeli Carter, Tanith Lee czy Petera Cashoralego. Problematyka ta stała się też przedmiotem rozważań wielu badaczy – poza wspomnianymi już wyżej nazwiskami warto przywołać także Jacques'a Demy'ego, zajmującego się kategoriami płci i klasy w baśniach filmowych (*Queer*

Enchantments Gender, Sexuality, And Class In The Fairy-Tale Cinema, 2013), i Vanesę Joosen, badającą baśnie w kontekście *age studies* w ramach projektu *Clothing and Age in Fairy Tales and their Modern Adaptations* (2020–2021). Na rynku wciąż jednak pojawiają się nowe utwory, które nie doczekały się jeszcze naukowych analiz, jak choćby np. film *Czarownica. Bajka ludowa z Nowej Anglii* (2016) czy książka *Królowna w Isniącej zbroi, czyli trochę inne bajki dla dziewczynek i chłopców* Fransman Karrie i Plackett Jonathan (2020). Interesować nas będą zatem także artykuły wpisujące mity, legendy, podania i baśnie w nurt studiów genderowych, postkolonialnych, ekokrytycznych, nad migracjami, nad niepełnosprawnością, nad zwierzętami itp.

Zapraszamy do podjęcia interdyscyplinarnych rozważań nad różnymi aspektami relacji między dzieciństwem i dojrzewaniem a mitem, legendą, podaniem czy baśnią w rozmaitych tekstach kultury, przeznaczonych dla różnych grup odbiorców, powstałych zarówno na naszym rodzimym gruncie, jak i za granicą. Interesują nas studia przypadków, prace o charakterze przekrojowym, a także teksty przedstawiające współczesne kierunki badań, zwłaszcza poza anglosaskim kręgiem kulturowym. Zaproponowane poniżej obszary problemowe nie wyczerpują oczywiście tematyki będącej przedmiotem numeru:

- współczesne retellingi tradycyjnych mitów, legend, podań i baśni w literaturze oraz kulturze dziecięcej i młodzieżowej, w tym także utwory poszerzające materiał źródłowy albo wykorzystujące praktyki transfikcjonalne, tworzące nowe opowieści na bazie istniejących już mitycznych, legendarnych, podaniowych czy baśniowych światów;
- stosowanie baśniowej lub mitycznej konwencji, topiki czy rekwizytorni w tekstach dla dzieci i młodzieży;
- dziecko i dzieciństwo w mitach, legendach, podaniach i tradycyjnych baśniach w kontekście najnowszych metodologii;
- książki informacyjne, edukacyjne, popularnonaukowe dla dzieci i młodzieży na temat dawnych wierzeń, mitów, legend, podań;
- świeże interpretacje opracowywanych już wcześniej klasycznych opowieści i ich nowszych modyfikacji, uwzględniające marginalizowane do tej pory postaci, grupy społeczne, tematy.

Zachęcamy również do przesyłania tekstów niezwiązanych z tematem numeru do działów *Varia* i *Artykuły recenzyjne*.

Termin zgłaszania artykułów: 30.05.2021 r.

Adres: ul. Krakowskie Przedmieście 26/28, 00-927 Warszawa

Data zgłaszania uczestników: 30.05.2021

Opłata: Bez opłat

Linki:

- <http://www.journals.polon.uw.edu.pl/index.php/dlk>
- <https://www.facebook.com/dlkuw/>

Słowa kluczowe: literatura dla dzieci i młodzieży, podanie, ponowoczesność, konwencja, tekst kultury, mit, baśń

Autor: Maciej Grzegorz Skowera